Wojciech Giermaziak, Danuta Korzon

Pamięci dr Adama Parlińskiego (1906-1980)

Forum Bibliotek Medycznych 7/2 (14), 526-546

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MUZEUM HISTORII POLSKI

Dr Wojciech Giermaziak
Warszawa – GBL

Mgr Danuta Korzon
Katowice – O/GBL

PAMIĘCI DR ADAMA PARLIŃSKIEGO (1906-1980)

Abstract

This article presents the life and the work of MD Adam Parliński- the pulmonologist and creator of post-war medical librarianship in Katowice. His work in both these fields deserves to be remembered, appreciated and respected. The data, used in this study, was obtained from the analysis of archival materials and publications quoted in the bibliography attached to this article

Streszczenie

Artykuł prezentuje życie i działalność dr n. med. Adama Parlińkiego – lekarza ftyzjatry oraz twórcy powojennego bibliotekarstwa medycznego w Katowicach. Jego praca na obu tych polach zasługuje na pamięć, uznanie i szacunek.

Wykorzystane w opracowaniu dane uzyskano na podstawie analizy materiałów archiwalnych i publikacji cytowanych w bibliografii załączonej do niniejszego artykułu.

Dr Adam Parliński był postacią popularną w śląskim środowisku lekarskim. Doświadczony ftyzjatra, z głęboką wiedzą o istocie, przebiegu i leczeniu chorób płuc, zasłużył się dodatkowo zorganizowaniem i wieloletnim prowadzeniem katowickiej biblioteki lekarskiej. Jego dokonania na obu tych polach zasługują na pamięć. Dr Krzysztof Brożek [18] - znany katowicki historyk medycyny - wspominając dr Adama Parlińskiego mówi: *był to przede wszystkim prawy człowiek, niesłychanie skromny, pracowity, uczciwy, życzliwy i opiekuńczy kolega. Wyprzedzał epokę, stosując w praktyce modną dziś edukację zdrowotną i promocję zdrowia. Wielki znawca i miłośnik książki.*

Urodził się 24 grudnia 1906 roku w Gnieźnie, a więc pod zaborem pruskim. Ojciec, Antoni, z zawodu był szewcem. Posiadał prywatny warsztat, działający aż do wybuchu

II wojny światowej. Matka, Władysława z Radwańskich, zajmowała się prowadzeniem domu. Miał czworo rodzeństwa, trzech braci: Kazimierza, Włodzimierza i Stanisława oraz siostrę – Marię. Swoje pochodzenie określał jako drobnomieszczańskie.

Młody Adam rozpoczął edukację w siedmioklasowej Szkole Powszechnej w Gnieźnie. Następnie, naukę kontynuował w Gimnazjum klasycznym[1], również w Gnieźnie. Ukończył je w wieku 21 lat, uzyskując świadectwo dojrzałości 20 kwietnia 1927 r. W październiku tegoż roku podjął studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego. Dyplom (nr L.168) i tytuł lekarza otrzymał 16 czerwca 1933 r. z rąk ówczesnego Dziekana Wydziału Lekarskiego UP – prof. Leona Padlewskiego[2]. Obowiązkowy rok praktyki szpitalnej odbył częściowo w Lecznicy Brackiej w Mysłowicach[3], a częściowo w Klinice Kobiet w Chorzowie [17].

Zaświadczenie (nr 123) o uprawnieniu do wykonywania praktyki lekarskiej wystawione przez Wojewodę Śląskiego – Michała Grażyńskiego, otrzymał 6 sierpnia 1934 r.

Warto zaznaczyć, że to, co współczesnym lekarzom znane jest jako prawo wykonywania zawodu istniało w okresie przedwojennym jako zaświadczenie rejestracyjne. Wydawał je – opatrzone pieczęcią wojewody z godłem państwowym - urząd wojewódzki, na podstawie przedłożonego poświadczenia obywatelstwa polskiego oraz dyplomu lekarskiego z adnotacją *jest uprawniony do wykonywania praktyki lekarskiej na*

[1] W dwudziestoleciu międzywojennym w strukturze systemu oświaty na poziomie szkolnictwa średniego funkcjonowały głównie ośmioklasowe gimnazja klasyczne, które miały charakter ogólnokształcący i przygotowywały uczniów do studiów uniwersyteckich. Kładziono w nich szczególny nacisk na nauczanie języków starożytnych (łaciny i greki), a także na studiowanie filozofii klasycznej, w której dopatrywano się szczególnej wartości dla ogólnego kształcenia umysłu i wychowania. Reforma z 1932 r. wprowadziła opartą na 6 klasach szkoły powszechnej – szkołę średnią, składającą się z 4-letniego gimnazjum i 2-letniego liceum. W 1948 r. gimnazja zostały zastąpione szkołami stopnia licealnego.

[2] Leon Padlewski (1870-1943), pierwszy profesor bakteriologii w Poznaniu, twórca własnej metody izolowania bakterii z grupy durowej

[3] Spółka Bracka w okresie międzywojennym była największą instytucją społeczną w Polsce. Lecznica Spółki Brackiej w Mysłowicach została wybudowana w latach 1907-1915. Zachowała się do dzisiaj i obecnie funkcjonuje jako Szpital Nr 2 im. dr Tadeusza Boczonia w Mysłowicach, przy ul. Bytomskiej 41

obszarze Rzeczpospolitej Polskiej[4]. Wymagane poświadczenie obywatelstwa polskiego Adamowi Parlińskiemu podpisał Prezydent miasta Gniezna 29 lipca 1933 r. - nr 2503.

Działalność lekarska

Karierę zawodową związał z Chorzowem Starym[5]. Zapowiadała się świetnie. Już 15 września 1934 r. otrzymał angaż na stanowisko starszego asystenta w Szpitalu Miejskim w Chorzowie na Oddziale Ogólnym i na Oddziale Chirurgicznym. Było to zatrudnienie zgodne z jego oczekiwaniami. Jak sam podawał w życiorysach dział chorób wewnętrznych był zawsze treścią mych zainteresowań. Ówczesny lekarz naczelny Szpitala Miasta Chorzowa - dr Feliks Urbanowicz[6] - w opinii z dnia 14 października 1937 r. pisał: *Pana Parlińskiego cenię jako wartościowego lekarza. Na stanowisku obecnym pracuje zupełnie samodzielnie, ku mojemu zadowoleniu. Poza tym, w razie mojej nieobecności posługuję się nim jako zastępcą w moich czynnościach ordynatora, tak na oddziale chirurgicznym, jak i na oddziale wewnętrznym* [2].

Szybko awansował. Po dwóch latach pracy asystenckiej powierzono mu 16 września 1936 r. stanowisko ordynatora w nowym Pododdziale Szpitala Zakaźnego dla Płucnochorych w Chorzowie III (Starym). Zakres jego działalności obejmował wówczas pacjentów przeważnie z Ogólnomiejskiej Kasy Chorych i Opieki Społecznej w Chorzowie. 1 kwietnia 1937 r., czyli po ośmiu miesiącach sprawowania funkcji ordynatora, powołano go na stanowisko kierownika Przychodni Przeciwgruźliczej, Stacji Odm i Pracowni Rentgenologicznej w Ośrodku Zdrowia w Chorzowie. Pracę tę wykonywał w wymiarze dwu godzin dziennie.

Znalazł też czas na doskonalenie zawodowe. Z początkiem 1938 roku odbył trzymiesięczny kurs uzupełniający dla lekarzy z zakresu gruźlicy i jej zwalczania. Kurs prowadził prof. Witold Orłowski[7] w Warszawie. Kolejny sukces odnotował rok później

---

[4] Zaświadczenie wydawano na zasadzie postanowień art.6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 września 1932 r. o wykonywaniu praktyki lekarskiej (Dz.U.R.P. Nr 81 poz.712) oraz § 4 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 stycznia 1934 r. (Dz.U.R.P. Nr 11 poz.96).

[5] Chorzów Stary – najstarsza, istniejąca już w XIII w. i największa obszarem dzielnica Chorzowa, obejmująca północną część miasta. Pierwotnie, oficjalną nazwą dzielnicy była nazwa Chorzów III. W jej składzie znajdował się zarówno Chorzów Stary, jak i pobliskie Maciejkowice. W 1991 r. nazwę Chorzów III zamieniono ostatecznie na Chorzów Stary obejmujący obecnie także Maciejkowice.

[6] Dr Feliks Urbanowicz (1897-1960) lekarz chirurg, uczestnik powstań śląskich, w latach 1937-1939 działacz PCK, od 1937 r. Przewodniczący Związku Gospodarczego Lekarzy Polaków Województwa Śląskiego, a latach 1945-1949 Wiceprzewodniczący Związku Zawodowego Lekarzy Województwa Śląskiego (później Śląsko-Dąbrowskiego).

[7] Witold Eugeniusz Orłowski (1874-1966) profesor zwyczajny – lekarz internista. Profesor Uniwersytetu w Kazaniu (1907-1918) i Tomsku (1918-1919). W roku 1920 powołany został na katedrę medycyny wewnętrznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie wykładał do 1925, po czym przeniósł się do Warszawy, gdzie był profesorem i dyr. II Kliniki Wewnętrznej. W Warszawie pracował przez 22 lata, od 1925 do 1947. Był pionierem fizjopatologii i biochemii w tej klinice. Wydał wiele rozpraw naukowycho charakte-

– 22 kwietnia. W tym dniu uzyskał stopień doktora medycyny na podstawie rozprawy o leczeniu chorób paciorkowcowych para-aminobenzenosulfamidem. Promotorem jego pracy doktorskiej był prof. Henryk Lubieniecki[8] z Uniwersytetu Poznańskiego [27, 35]. Równie doniosłe wydarzenie miało miejsce w jego życiu prywatnym. 6 czerwca 1939 r. ożenił się z Łucją Gertrudą Czarnecką pochodzącą z Mysłowic, pracującą wówczas jako prokurent firmy budowlanej. Żonę swą, młodszą o 4 lata nazywał Lucyną. W niespełna trzy miesiące po ślubie wybuchła wojna.

Tragedia II wojny światowej wycisnęła swe piętno na całej rodzinie Parlińskich. Siostra Maria oraz bracia Włodzimierz i Stanisław zostali wywiezieni do Niemiec na przymusowe roboty, a Kazimierza osadzono w obozie jenieckim. Ojciec zmuszony był zlikwidować prywatny warsztat, by w czasie okupacji pracować pokątnie w domu. Natomiast dr Parliński już trzeciego dnia wojny został powołany do służby sanitarnej i wraz ze Śląskim PCK opuścił nocą Szpital w Chorzowie. Pełniąc funkcję lekarza PCK w Działoszycach[9] niósł pierwszą pomoc zarówno rannym żołnierzom, jak i ludności cywilnej. W miarę potrzeb także operował.

Z tułaczki wojennej powrócił do Chorzowa 18 października 1939 r. Jak większość emigrantów, uświadamiał sobie niebezpieczeństwo powrotu na Śląsk, grożące represjami niemieckimi. Nie mylił się. Zastał tam splądrowane mieszkanie, ograbione z nowych mebli. Niemcy odmówili mu wstępu do szpitala, z miejsca zwalniając go jako Polaka[10], i ze Szpitala, i z Przychodni. Na domiar złego, w listopadzie 1939 r. zabrano mu dwa pokoje, oddając je w użytkowanie siostrom z NSV (Narodowosocjalistycznej Ludowej Opieki Społecznej). O tym krytycznym momencie życia pisał ze zgrozą: *pozostałem bez pieniędzy, bez posady, bez mebli, a moja żona spodziewała się potomstwa* [1]. Z jego słów przebija dojmujące poczucie beznadziei, bezsilności i lęku o los rodziny, lęku przed dalszymi szykanami, lęku o życie zagrożone obozem koncentracyjnym

rze doświadczalno-klinicznym z zakresu przemiany materii przewodu pokarmowego. W czasie okupacji uczestnik tajnego nauczania medycyny. Wykształcił wielu przyszłych lekarzy. W 1951 r. został członkiem PAN. Utworzył kierunki patofizjologii i biochemii w klinice chorób wewnętrznych. Był redaktorem naczelnym Polskiego Archiwum Medycyny Wewnętrznej (1928-1948). W 1959 roku został laureatem nagrody państwowej I stopnia. Otrzymał liczne doktoraty honoris causa m. in. Akademii Medycznej w Łodzi (1958) i Uniwersytetu Jagiellońskiego (1964). Był autorem przeszło 200 prac naukowych, szczególnie z zakresu kardiologii.

[8] Jan Henryk Lubieniecki (1877-1947), profesor zwyczajny, kierownik Katedry Farmakologii i Kliniki Diagnostycznej Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Poznańskiego, od 1944 r. dyrektor Kliniki Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

[9] Działoszyce – miasto w woj. kieleckim, nad Nidzicą

[10] Cierpienia Polaków na ziemiach przyłączonych do Rzeszy były szczególnie tragiczne. Musieli znosić prześladowania narodowościowe, poniżenie, znieważenia cielesne, zakaz porozumiewania się po polsku, pod groźbą kary śmierci i hańbę (Volksdeutsche), przy ustawicznym zagrożeniu życia. Gnębiono ich też ekonomicznie: konfiskowano majątki, wysiedlano, przydzielano najgorsze prace fizyczne. Lekarzom Polakom cofano prawo praktyki, a zatrudnionym płacono kwartalnie, tylko drobne zaliczki.

lub wyrokiem śmierci, po nieznośnych katuszach. Jedynym sposobem na odwleczenie aresztowania i zapewnienie jako takiego bytu rodzinie wydawało się wówczas podjęcie pracy w niemieckiej kasie chorych, co nie było łatwe [12, 22, 23]. Dopiero w lutym 1940 r. otrzymał zezwolenie KVD (Zrzeszenie Lekarzy Kas Chorych Niemiec) na leczenie członków kas chorych i natychmiast podjął pracę jako praktyk ogólny w Chorzowie, przy Placu Piastowskim.

20 marca 1940 r. urodził się pierworodny syn, Krzysztof[11]. W niecałe dwa miesiące później, w maju 1940 r. został aresztowany „zapobiegawczo", bez specjalnych powodów i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Sosnowcu, gdzie znalazło się w tym czasie aż 45 lekarzy śląskich.

Obóz ten, Niemcy założyli w styczniu 1940 roku, w dawnej fabryce Schöna. Początkowo przeznaczony był tylko dla Żydów, później i dla Polaków. Współwięzień - dr Edward Hanke[12] w książce „*Trudy i oczekiwania*" określa to miejsce *samym dnem „Piekła" Dantego* [16].

Więźniów głodzono. Codzienną rację wyżywienia stanowiło pół litra namiastkowej kawy oraz 50 g suchego, czarnego chleba. Zabroniono rozmów, na umycie i uczesanie się osadzeni mieli trzy minuty, o goleniu nie było mowy. Wyrafinowaną katorgą było kilkunastogodzinne leżenie bez ruchu, gęsto, jeden przy drugim, twarzą do ziemi, na cementowej posadzce, zwilżonej wodą. Bestialsko bito. Dr Hanke tak opisuje bezładną masakrę urządzaną każdemu nowemu transportowi aresztantów: *siepacz przekłada przez tzw. kozła i wali bez litości. Bije trzech tęgich drabów, jednocześnie po siedzeniu, plecach i głowie, potem rzucają obitego na ziemię, kopią go i depczą, w końcu walą po twarzy* (s.329). Zdarza się, że posiniaczonym, z ogromnymi obrzękami twarzy współczują nawet sami policjanci. Na stronie 340 książki Hankego czytamy: *Dr Parliński, który był w pobliżu, słyszał, jak po moim odejściu strażnicy oburzali się na tych, którzy*

[11] Prof. Krzysztof Parliński, fizyk - specjalista teoretycznej fizyki ciała stałego, profesor Instytutu Fizyki Jądrowej PAN, laureat Nagrody Naukowej PAN im. Marii Skłodowskiej - Curie za rok 2005 w dziedzinie fizyki. W 1962 r. ukończył fizykę na Uniwersytecie Jagiellońskim, tamże uzyskał stopień doktora (1966) oraz doktora habilitowanego (1974). W 1986 r. otrzymał tytuł profesorski. Od ukończenia studiów jest pracownikiem naukowym Instytutu Fizyki Jądrowej (pierwotnie PAA, obecnie PAN) w Krakowie. Założyciel i kierownik (w latach 1996-2011) Zakładu Komputerowych Badań Materiałów w tymże instytucie. Autor ponad 240 publikacji naukowych z zakresu fizyki - głównie fizyki fazy skondensowanej, ale także fizyki jądrowej. Fundator organów do kościoła św. Stanisława w Koninie.

[12] Dr Edward Hanke (1895-1975), syn Maksymiliana, śląskiego lekarza i działacza narodowego. Autor wielu publikacji z zakresu chorób wewnętrznych, chorób zawodowych, reumatologii, medycyny pracy, historii medycyny, i działalności niepodległościowej. Uczestnik II i III Powstania Śląskiego. Efektem jego działalności w Chorzowie było m.in. powstanie Poradni Przeciwreumatycznej (1950), następnie Oddziału Reumatologicznego w Szpitalu Miejskim (1956), którym kierował do przejścia na emeryturę w 1971 r. Honorowy obywatel miasta Chorzowa, honorowy członek Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny. Poświęcono mu rozprawę doktorską, obronioną w 2000 r. na Śląskim Uniwersytecie Medycznym w Katowicach.

mnie tak urządzili. I dalej *nadszedł wreszcie piątek 24 maja 1940 r. (...) dzielą nas na grupy według miejsc zamieszkania podlegających tej samej komendzie Gestapo. Nie wiadomo dlaczego oddzielają dra Leksa, dra Parlińskiego i mnie. Ustawieni w szeregu oczekujemy dalszej decyzji; dręczy nas przykra niepewność. Następnego dnia, 25 maja, zostajemy zwolnieni, z bezwzględnym zakazem opowiadania o tym, co widzieliśmy* (s.343). Jak się później okazało za kulisami ich zwolnienia stała interwencja Niemieckiej Izby Lekarskiej i KVD, której praca uległa kompletnemu sparaliżowaniu wskutek nagłego aresztowania tak wielkiej liczby lekarzy. Powodem ich aresztowań zaś, był nakaz Heinricha Himmlera w ramach *akcji niszczenia polskiej inteligencji* [7,14].

Po powrocie z obozu, znękany fizycznie i moralnie, nie załamał się. Nadal pracował jako lekarz rejonowy w Chorzowie, a ponad trzy lata później – 19 września 1943 r. – urodził mu się drugi syn, Andrzej [13]. Względny spokój nie trwał jednak długo, bowiem już 19 kwietnia 1944 r. został wraz z rodziną – pod bezpośrednią groźbą i eskortą SD[14] - przesiedlony z Chorzowa do Piotrowic na ulicę Piernackiego 229 (późniejsza ul. Obrońców Stalingradu, obecnie Armii Krajowej). Opuszczone mieszkanie w Chorzowie przejął Niemiec – Illing. W nowym miejscu, Piotrowicach, praktykował jako lekarz rejonowy jeszcze po wyzwoleniu, aż do lutego 1949 r. Stefan Gierlotka w monografii „*Piotrowice Śląskie*" omawiając ówczesne lecznictwo pisze: *w gminie Piotrowice przed II wojną rozpoczął praktykę dr Juliusz Kussy, a później dr Zygmunt Pressler i dr Stanisław Mazurek. Przed wyzwoleniem i zaraz po wojnie leczyli również: Alfred Pająk oraz Adam Parliński. Wszyscy praktykowali i przyjmowali chorych w swoim domu*[15] *[15]*.

11 maja 1946 r. urodził się w Piotrowicach trzeci syn, Grzegorz.

Bezpośrednio po wojnie starał się odnaleźć w nowych warunkach. Bardzo osłabiony po operacji kamicy nerkowej przebytej w 1948 roku, niezwykle mocno zaangażował się w pracę społeczną. Piastował funkcję zastępcy przewodniczącego i członka Komisji Rozjemczej Związku Zawodowego Pracowników Służby Zdrowia w Katowicach. Został też biegłym (16 III 1948 r.) przy Okręgowym Sądzie Ubezpieczeń Społecznych, także w Katowicach. Ponadto, był pierwszym i długoletnim sekretarzem katowickiego koła Polskiego Towarzystwa Lekarskiego [4].

Do pracy ftyzjatrycznej powrócił w lutym 1949 r. Taka była potrzeba owych czasów, ponieważ zaraz po wyzwoleniu społeczeństwo spłacało „kontrybucję wojenną" w postaci wzmożonej gruźlicy i plagi chorób zakaźnych. Pełen energii przyjął 15 lute-

[13] Dr Andrzej Parliński, syn Adama, poszedł w ślady ojca. Jest lekarzem, internistą; był wieloletnim kierownikiem Przychodni Rejonowej w Katowicach-Ligocie; obecnie jest zatrudniony w Zakładzie Opieki Długoterminowej NZOZ EPIONE w Katowicach, przy ul. Szopienickiej 59.

[14] SD - Służba Bezpieczeństwa (Sicherheitsdienst).

[15] W roku 1951 w związku z przyłączeniem Piotrowic do miasta Katowice przystosowano budynek przy ul. Jankego (obok kina) na miejską przychodnię lekarską. Nowo wybudowaną przychodnię na ul. Fredry otwarto 1.09.1988 r. Zatrudniała 73 pracowników.

go 1949 r. funkcję zastępcy dyrektora i ordynatora oddziału dla dorosłych Centralnej Wojewódzkiej Poradni Przeciwgruźliczej w Katowicach, przy ul. Dworcowej 17. Wykonywał tam wszystkie zabiegi przy leczeniu odmą opłucnową, zewnątrz opłucnową i brzuszną. Zajmował się też kwalifikacją wniosków sanatoryjno-pasowych i streptomycynowych. Aktywnie uczestniczył ponadto w komisjach społeczno-lekarskich. Przede wszystkim jednak, udzielał konsultacji specjalistycznych wszystkim poradniom i zakładom przeciwgruźliczym z terenu województwa katowickiego oraz województwa opolskiego.

Dodatkową, półetatową pracę podjął już 1 listopada 1949 r. na Oddziale Chirurgiczno-Gruźliczym w Szpitalu Miejskim nr 4 w Katowicach, w charakterze konsultanta - ftyzjologa. Na tym stanowisku pozostał do emerytury. Jako rzeczoznawca zajmował się wszystkimi przypadkami płucnymi, nie tylko gruźliczymi.

Najintensywniej pracował w latach 50-tych. Jak sam podaje *od 12-stu do 14-stu godzin dziennie z dojazdami* [1]. Oprócz pracy zawodowej dużo czasu pochłaniała mu działalność naukowa, społeczna i dydaktyczna. Jako dydaktyk prowadził zajęcia z interny i chorób zakaźnych w Szkołach Felczerskich w Siemianowicach i w Katowicach. Przygotowywał też pielęgniarki do Państwowego Egzaminu na rocznych kursach dokształcających, wykładając tam patologię i choroby wewnętrzne. Pielęgniarkom pracującym w poradniach przeciwgruźliczych w całym województwie katowickim i opolskim przybliżał zagadnienia ftyzjatrii na odprawach miesięcznych. Prowadził też kursy dokształcające dla lekarzy poradni przeciwgruźliczych z Opola w zakresie diagnostyki rtg chorób płucnych. Problemy te, omawiał również na kursach dla lekarzy wojskowych.

Wielkie zasługi położył na polu profilaktyki, oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia propagując akcje zwalczania gruźlicy w ramach cyklicznych pogadanek wygłaszanych na Wszechnicy Radiowej przy Centralnej Wojewódzkiej Poradni Przeciwgruźliczej w Katowicach.

Problemami naukowymi związanymi ze zwalczaniem gruźlicy zajmował się głównie podczas pracy w Polskim Towarzystwie Ftyzjopneumonologicznym, w Okręgowym Sądzie Ubezpieczeń Społecznych oraz w Lekarskim Kole Naukowym działającym przy Szpitalu Nr 4 w Katowicach, którego był przewodniczącym. Jako ekspert brał również udział w licznych seminariach, dyskusjach i ogólnopolskich konferencjach [13].

Jego dokonania, zasób wiedzy i doświadczenie lekarskie były zauważane i doceniane w środowisku medycznym. Został uhonorowany przez Ministerstwo Zdrowia odznaką „Za wzorową pracę w służbie zdrowia", otrzymał też dyplom „Za wzorową pracę zawodową i społeczną" oraz Medal Dziesięciolecia Polski Ludowej w dniu 17 I 1955 roku.

Działalność biblioteczna

1 listopada 1955 r. dr Adam Parliński podjął się prowadzenia katowickiego Oddziału Głównej Biblioteki Lekarskiej w Warszawie (GBL) jako kierownik merytoryczny, tzw. specjalista przedmiotowy. Od tego czasu życie swe na dobre związał z książką. Nie było to jedynie uboczne, półetatowe zajęcie - raczej misja. Z jednej strony chciał kontynuować głęboko zakorzenioną na Śląsku tradycję bibliotekarstwa medycznego, z drugiej zaś, dążył do zorganizowania nowoczesnej biblioteki naukowej, z rozbudowanymi zbiorami i aparatem informacyjnym, takiej, która sprosta współczesnym wyzwaniom i oczekiwaniom dużej medycznej społeczności lokalnej. Wizję tę, starał się urzeczywistnić z podziwu godną wytrwałością i konsekwencją w okresie 18 - letniej pracy bibliotecznej.

W ramach swych bibliofilskich zamiłowań już w 1951 roku, czyli na cztery lata przed formalnym powołaniem Oddziału GBL w Katowicach, zainicjował akcję scalania książek i czasopism rozproszonych w różnych miejscowych zakładach leczniczych. Gromadzony w ten sposób księgozbiór składował w Poradni Przeciwgruźliczej, w której pracował. Najwięcej zbiorów przekazały mu wówczas Wojewódzkie Przychodnie: Przeciwreumatyczna, Sportowo-Lekarska i Zdrowia Psychicznego, a także Instytut Medycyny Pracy oraz Szpital Miejski Nr 1 w Bogucicach. Do akcji przyłączyła się też ogromna rzesza prywatnych ofiarodawców [21]. Ponadto, nie bez znaczenia okazały się pozostałości zasobów trzech regionalnych bibliotek lekarskich. Były to zachowane szczątki zbiorów dwu bibliotek działających w okresie międzywojennym, tj: w Katowicach - Biblioteka im. dr Józefa Rostka[16] [3, 6], zatrudniająca etatowego bibliotekarza, dr Maksymiliana Wilimowskiego[17] [8] oraz w Sosnowcu - Biblioteka Towarzystwa Lekarskiego Zagłębia Dąbrowskiego. Trzecią, powojenną placówką, była Biblioteka Okręgowej Izby Lekarskiej w Katowicach, która istniała krótko, od powołania do rozwiązania Izby w latach 1946-1951 [5, 19].

Inicjatywa dr Adama Parlińskiego spotkała się z aktywnym poparciem członków Wojewódzkiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Lekarskiego (PTL) w Katowicach,

[16] Dr Józef Rostek (1859-1929) lekarz pochodzący z Raciborza, najwybitniejszy działacz społeczny i narodowy na Górnym Śląsku, inicjator założenia polskiej księgarni w Raciborzu, pierwszy Prezes Towarzystwa Lekarzy Polaków na Śląsku (TLP) założonego w 1908 r. w Bytomiu. Od 1922 r. naczelnik Wydziału Zdrowia w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach. Jego imieniem nazwano plac w Katowicach, wiele ulic w miastach śląskich oraz szpitale w Chorzowie i Raciborzu. Oddział PTL w Katowicach ustanowił Medal Dra Józefa Rostka dla zasłużonych lekarzy.

[17] Dr Maksymilian Wilimowski (1886-1951) lekarz chirurg, uczestnik powstań śląskich i plebiscytu na Górnym Śląsku, działacz Polskiego Towarzystwa Szpitalnictwa, PCK, Prezes Towarzystwa Lekarzy Polaków na Śląsku, Wiceprezes Śląskiej Izby Lekarskiej, zastępca członka Senatu RP w IV kadencji. Po wojnie prezes Śląskiego Towarzystwa Lekarskiego w Katowicach, członek SD. W 1990 r. jedną z ulic Katowic nazwano jego imieniem.

z dr Romualdem Guttem[18] na czele [20, 28]. PTL *zdawało sobie sprawę z potrzeby założenia biblioteki medycznej w śląskim terenie, w którym pracowało przeszło 2 tysiące lekarzy* [26].

Naprzeciw tym oczekiwaniom wyszedł prof. Stanisław Konopka – dyrektor GBL w Warszawie, dążący do przekształcenia warszawskiej biblioteki lekarskiej w narodowe centrum medycyny, z rozbudowaną - na wzór amerykański - siecią oddziałów terenowych w różnych miastach Polski, poszerzając tym samym zasięg przestrzennego oddziaływania biblioteki centralnej [29]. Podstawy prawne do urzeczywistnienia tego zamysłu stworzyło Zarządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 kwietnia 1955 r., powołujące Oddział GBL w Katowicach wraz z czterema innymi bibliotekami terenowymi w: Bydgoszczy, Kielcach, Olsztynie i Rzeszowie[19].

Utworzenie Oddziału GBL w Katowicach przyjęte zostało przez miejscowe środowisko medyczne z uznaniem i wdzięcznością. Jednak prace organizacyjne trwały jeszcze długo – do 4 grudnia 1955 r. Dopiero dwa miesiące po powołaniu Oddziału GBL, czyli 1 czerwca 1955 r., Maciej Nawara[20] i Paweł Pielok zostali oddelegowani z miejscowego Wydziału Zdrowia Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej do pracy przygotowawczej w bibliotece. Jeszcze później, bo 25 lipca 1955 r., Wydział Kwaterunkowy Miejskiej Rady Narodowej w Katowicach[21] przydzielił bibliotece lokal o pow. 137 m^2. Pierwsza partia książek licząca 368 woluminów napłynęła z Warszawy 26 listopada 1955 roku.

Dr Adam Parliński będący zaradnym organizatorem, od pierwszych chwil zatrudnienia widział potrzebę rozbudowy i modernizacji przyznanego lokalu, który uważał za niefunkcjonalny i zbyt ciasny. Jedynie lokalizację biblioteki oceniał pozytywnie pisząc: *siedziba biblioteki położona jest w samym śródmieściu Katowic, blisko dworca i przystanku tramwajowego, w oficynie domu komunalnego przy ul. Warszawskiej 6, na pierwszym piętrze i składa się z małej sali przeznaczonej na czytelnię, trzech pokoi stanowiących częściowo magazyn i z długiego korytarza wewnątrz biblioteki, w którym ustawiono dwa rzędy regałów.* Po czym dodawał: *główną trudność w rozwijaniu się biblioteki stanowi szczupłość lokalu. Trzykrotne petycje skierowane wspólnie z przewodniczącym Wojewódzkiego Oddziału PTL do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach o nowy, obszerny lokal dla biblioteki skończyły się jedynie obietnicami* [1].

[18] Prof. Romuald Wiesław Gutt (1921-1988), lekarz hematolog, historyk medycyny, uczestnik kampanii wrześniowej, żołnierz WP, inwalida wojenny. Do 1955 r. pracował w Szpitalu Miejskim w Bogucicach. Napisał m.in. Historia patologii w XX w. (1972), Dzieje nauki o krwi (1975), Propedeutyka medycyny (1982).

[19] Dziennik Urzędowy Ministra Zdrowia 1955 nr 8 poz.47 §1 ust.1

[20] Maciej Nawara otrzymał 5 czerwca 1955 r. angaż z GBL w Warszawie na stanowisko kierownika administracyjnego Oddziału GBL w Katowicach. Była to umowa na czas określony do 30 października 1955 r.

[21] Przydział Nr KW. II. Rej. VI-1/368/55.

Dzięki jego wytrwałym staraniom i niezłomnej postawie już 9 kwietnia 1957 r., czyli po upływie dwu lat od uruchomienia Oddziału, uzyskał powiększenie lokalu o dalsze 95 m^2 otrzymując dwa pomieszczenia sąsiadujące z biblioteką, które zwolnił Wojewódzki Komitet Wychowania Fizycznego. Przyłączenie kolejnego pokoju o pow. 30 m^2, przyległego do lokalu biblioteki, a zwolnionego przez lokatora (Ernesta Bajera) nastąpiło 15 stycznia 1970 r.[22], *jednakże załatwienie tej sprawy szło bardzo opornie* [1]. Nowo przydzielony lokal przeznaczony został na magazyn czasopism. W powiększonej siedzibie, liczącej już 262 m^2 biblioteka działała przez dalsze 13 lat, do 1983 roku.

Dr Adam Parliński nie ustawał jednak w ciągłym prezentowaniu władzom lokalnym szeroko zakrojonych planów unowocześnienia biblioteki. Dzięki temu nowa siedziba Oddziału GBL została uwzględniona w planach budowy „Domu Lekarza" w Katowicach[23]. Urzeczywistnienia swej wizji jednak już nie doczekał. Obiekt został oddany do użytku dopiero w 1983 roku, w trzy lata po jego śmierci.

Z innych dokonań doktora na uwagę zasługuje jego umiejętny dobór pracowników. Angażował ambitne, zamiłowane w swym zawodzie bibliotekarki. Zdołał pozyskać wysoko kwalifikowaną, ustabilizowaną i doświadczoną kadrę. Zatrudniał cztery pracownice z wykształceniem fachowym. Dwie z nich posiadały wykształcenie wyższe bibliotekoznawcze (mgr Maria Krawiec i mgr Irena Ratman), a pozostałe dwie – średnie bibliotekarskie. Wszystkie legitymowały się wieloletnim stażem pracy w GBL. Zapewne sympatię współpracowników zjednywały doktorowi jego wysoka kultura osobista i nieustanne zabiegi o zwiększenie zarówno stanu zatrudnienia, jak i podwyższenia bardzo niskich uposażeń personelu. Domagał się tego w licznych pismach kierowanych do Dyrekcji GBL w Warszawie. W ostatnim, z 1972 roku pisał: *wydaje się, że nie ma instytucji w kraju, w której wynagradzano by pracowników z długoletnim stażem i wysokimi kwalifikacjami pensją w takiej wysokości za cały etat miesięcznie (...) nadto*, *obsada jest bardzo skromna jeśli wziąć pod uwagę narastające wciąż obowiązki Oddziału. Konieczne jest zatrudnienie jeszcze jednej bibliotekarki. Uzasadnienie: - wzrost zbiorów w ciągu ostatnich lat, wymagających opracowania; - nowe dodatkowe zadania związane z rozwojem informacji naukowo-medycznej; - wzmożony ruch czytelniczy, wynikający z przeniesienia Śląskiej Akademii Medycznej do Katowic i powstania szeregu nowych klinik w Katowicach; - przerzucenie przez GBL w Warszawie prac administracyjnych i biurowych na Oddziały w związku ze zmianami organizacyjnymi* [1]. Jednak więcej etatów nie uzyskał. Od początku istnienia biblioteki zespół tworzyło

[22] Decyzja Wydziału Spraw Lokalowych MRN w Katowicach Nr SL-LO/309/69.

[23] W nowoczesnej siedzibie Oddział GBL otrzymał pomieszczenia specjalnie projektowane na cele biblioteczne o łącznej powierzchni 481 m^2. Obejmowały one cały niski parter (350 m^2) oraz magazyn zlokalizowany w piwnicy obiektu (131m^2), połączony z wyższą kondygnacją windą towarową. W konsekwencji prywatyzacji obiektu w 1995 r. biblioteka nie została obciążona czynszem, ale w zamian drastycznie zmniejszono jej powierzchnię. Aktualnie zajmuje 263 m^2, z których pomieszczenia dla użytkowników liczą 132 m^2, a magazyny 131 m^2 powierzchni.

Mgr Maria Krawiec

Mgr Irena Ratman

pięć osób działalności podstawowej i etatowa woźna. Po odejściu dr Adama Parlińskiego na emeryturę jego wychowanki prowadziły bibliotekę kolejno przez sześć lat. Najpierw kierownikiem została mgr Maria Krawiec w latach 1974 – 1978 (zatrudniona w GBL od 1 VI 1958), a następnie funkcję tę pełniła mgr Irena Ratman w okresie 1978 – 1980 (zatrudniona w GBL od 1 II 1967).

W połowie lat 60-tych XX w. dr Adam Parliński zrezygnował z przyjmowania darowizn lekarzy i szpitali z powodu szczupłości lokalu. Materiały archiwalne przekazał GBL w Warszawie, zyskując w ten sposób miejsce na wydawnictwa bieżące, odpowiadające potrzebom środowiska. Potrzeby te tak charakteryzował: *Studenci domagają się tych podręczników medycznych, z których muszą uczyć się do egzaminów. Życzeniem lekarzy klinicznych jest większa liczba czasopism zagranicznych z biochemii, pediatrii, kardiologii, pulmonologii, laryngologii i onkologii (...) w głównych językach europejskich* [1]. Spełniając przez wiele lat życzenia czytelników osiągnął imponujące zaopatrzenie biblioteki w literaturę medyczną, co ilustruje wykres 1.

Dane przedstawione w tabeli 1 dokładniej uwidaczniają przyrost zbiorów w poszczególnych latach, z których największym dynamizmem wyróżnił się rok 1966. Natomiast pokazane wskaźniki struktury prenumerowanych czasopism szczegółowo obrazują udział periodyków polskich i zagranicznych w ogólnej liczbie prenumerowanych tytułów wydawnictw ciągłych.

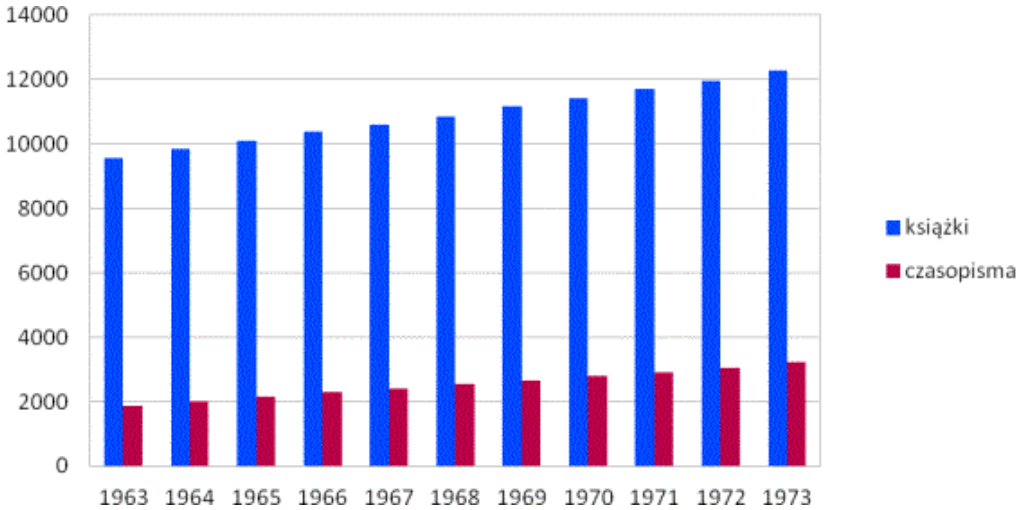

Wykres 1. Rodzaje zbiorów zgromadzonych w latach 1963-1973

Rok	Książki	Czasopisma (roczniki)	Tytuły czasopism bieżących			
			Ogółem	w tym		% zagranicz-nych
				polskich	zagranicz-nych	
1963	9578	1886	102	39	63	61,8
1964	9843	2017	131	46	85	64,9
1965	10117	2150	133	49	84	63,2
1966	10398	2298	148	51	97	65,5
1967	10608	2417	119	52	67	56,3
1968	10868	2540	123	54	69	56,1
1969	11187	2666	126	57	69	54,8
1970	11416	2789	123	60	63	51,2
1971	11701	2921	132	59	73	55,3
1972	11974	3068	134	67	67	50,0
1973	12270	3223	155	71	84	54,2

Tabela 1. Dynamika wzrostu księgozbioru w latach 1963-1973
Źródło: opracowanie autorskie na podstawie zachowanych sprawozdań GUS

Z analizy powyższych danych wynika, że obcojęzyczne periodyki stanowiły ponad 50% wszystkich prenumerowanych czasopism, a w niektórych latach nawet ponad 60%, co uwidacznia wykres 2. W strukturze wydawnictw zwartych także przeważały dzieła zagraniczne, np. w 1961 roku Oddział posiadał 1.192 książki polskie i, prawie dwukrotnie więcej zagranicznych, tj. 2.126 vol., a ponadto broszur polskich - 333 jedn., natomiast obcych – 400 woluminów.

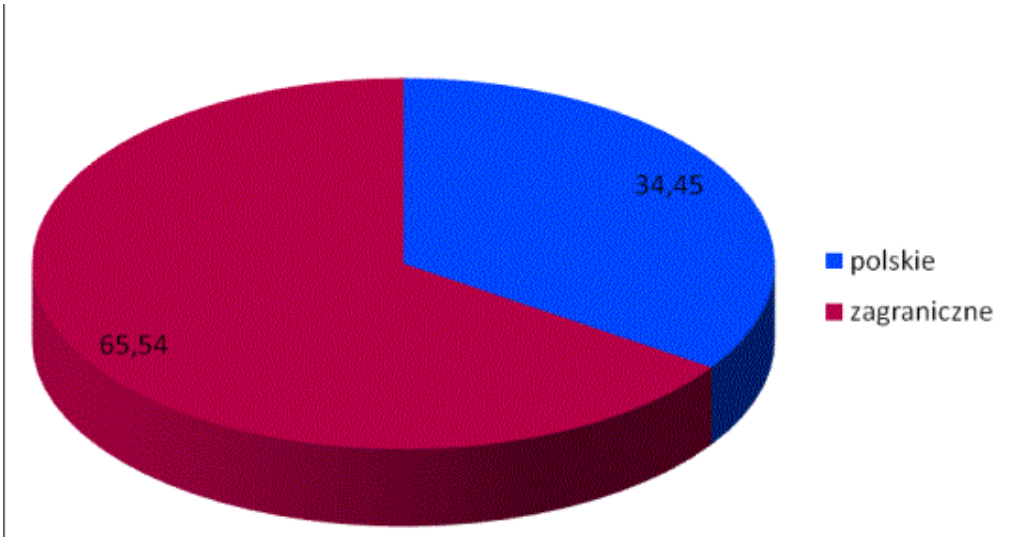

Wykres 2. Udział czasopism polskich i zagranicznych w prenumeracie z 1966 roku

Stopień zaspokojenia preferencji użytkowników dr Adam Parliński oceniał następująco: *czytelnicy bardzo zadowoleni są, że Oddział nasz dysponuje tyloma pożytecznymi czasopismami zagranicznymi, z których najpopularniejsze są: The New England Journal, AJC, BHJ, Journal of Endocrinology, Journal of Urology, Circulation, Cancer Chemotherapy, Canncer Research oraz Index Medicus, Excerpta Medica i pozostałe bibliografie międzynarodowe. Poza nami nie posiada ich żadna biblioteka w województwie.*

Obraz dokonań dr Adama Parlińskiego byłby niepełny gdyby pominąć jego zasługi w dziedzinie upowszechniania czytelnictwa. Osiągnięcia na tym polu przedstawia tabela 2.

Tak dobre wskaźniki czytelnictwa były w dużej mierze efektem dbałości doktora o łatwą dostępność biblioteki dla użytkowników. Od chwili uroczystego otwarcia Oddziału GBL w Katowicach 4 grudnia 1955 roku, czytelnia była czynna codziennie do godziny 20^{30}, podczas gdy inne biblioteki w mieście kończyły urzędowanie znacznie wcześniej. Co więcej: (...) *głosy, aby przedłużyć godziny czytelni do* 22^{00} *są w częstych*

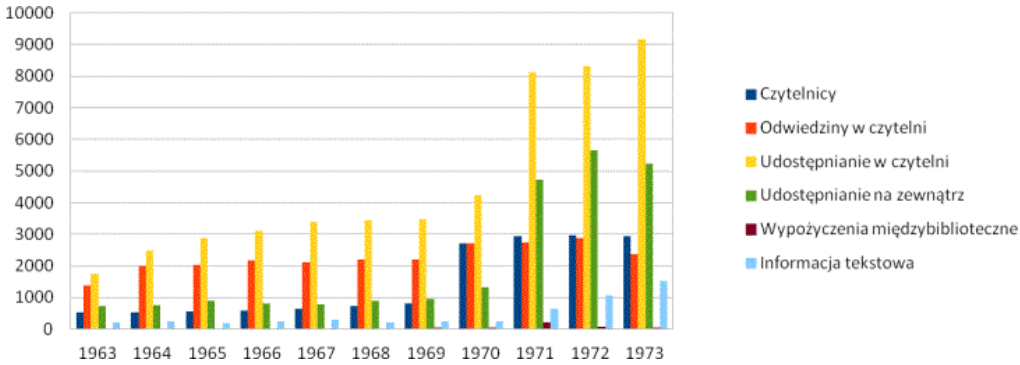

Czytelnictwo w latach 1963 – 1973
Źródło:opracowanie autorskie w oparciu o sprawozdania GUS

przypadkach respektowane przez bibliotekarki. Starzy bywalcy biblioteki mają wolny dostęp do półek, co bardzo im odpowiada. Z czytelni korzystają lekarze i studenci z całego regionu. Biblioteka nasza ma wśród czytelników takich, którzy przychodzą tu od pierwszego dnia jej istnienia. Są stali bywalcy, korzystający z niej kilka razy w tygodniu. Dla nich biblioteka stała się naturalną potrzebą kontaktu z bieżącą literaturą. Bibliotekę swą nazywają „świetlicą lekarską" stwarzającą dodatkowo warunki do koleżeńskich spotkań [1].

W ostatnich latach życia powaliła go ciężka choroba, z którą zmagał się dzielnie do końca. Zmarł w wieku 74 lat w Katowicach-Piotrowicach, 11 sierpnia 1980 roku.

Dr Adam Parliński należał do odchodzącego już pokolenia twórców powojennego bibliotekarstwa medycznego. Wpisał się na trwale w historię katowickiej biblioteki lekarskiej jako znakomity znawca książki medycznej i niezastąpiony w tej dziedzinie ekspert. Miał w sobie wiedzę i ciepło, subtelność i spontaniczność. Fascynował otoczenie szerokimi zainteresowaniami i erudycją. Pozostawił nam, niejako w spadku, swoją chęć do działania. Praca dr Adama Parlińskiego zasługuje na wdzięczność, uznanie i pamięć.

Kalendarium życia Adama Parlińskiego

1906

Urodził się 24 grudnia w Gnieźnie, w rodzinie Antoniego i Władysławy z Radwańskich.

1913

We wrześniu rozpoczął naukę w siedmioklasowej Szkole Powszechnej w Gnieźnie.

1918

Pod koniec grudnia powstańcy wielkopolscy wyzwolili Gniezno spod panowania pruskiego.

1920

Kontynuował naukę w Gnieźnie, w Gimnazjum o profilu klasycznym.

1927

20 kwietnia uzyskał świadectwo dojrzałości.

W październiku zapisał się na Wydział Lekarski Uniwersytetu Poznańskiego.

1933

16 czerwca ukończył studia uzyskując dyplom i tytuł lekarza.

W lipcu rozpoczął roczną praktykę w Lecznicy Spółki Brackiej w Mysłowicach i w Klinice Kobiet w Chorzowie.

1934

6 sierpnia otrzymał zezwolenie na wykonywanie praktyki lekarskiej.

15 września podjął pracę jako starszy asystent etatowy w Szpitalu Miejskim w Chorzowie na oddziale ogólnym i równocześnie na oddziale chirurgicznym.

Został członkiem Lekarskiego Związku Zawodowego Województwa Śląskiego.

1935

Prowadził kursy sanitarne w Polskim Czerwonym Krzyżu w Chorzowie.

1936

16 września przyjął posadę ordynatora Pododdziału Zakaźnego dla Płucnochorych, utworzonego w Szpitalu Miejskim w Chorzowie Starym.

Rozpoczął pracę nad rozprawą doktorską na podstawie badań przypadków płonicy leczonych sulfamidami w szpitalu.

1937

1 kwietnia objął dodatkowe stanowisko kierownika Przychodni Przeciwgruźliczej w Ośrodku Zdrowia w Chorzowie – w niepełnym wymiarze godzin.

1938

26 stycznia – 16 marca uczestniczył w XIII kursie uzupełniającym dla lekarzy prowadzonym przez prof. dr Witolda Orłowskiego w Warszawie pt. „Gruźlica i jej zwalczanie".

1939

22 kwietnia uchwałą Rady Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego uzyskał stopień naukowy doktora medycyny, przyznany na podstawie rozprawy pt. „*Uwagi o leczeniu para-aminobenzenosulfamidem schorzeń paciorkowcowych a w szczególności w płonicy*", której promotorem był prof. Henryk Lubieniecki.

6 czerwca zawarł związek małżeński z Łucją, Gertrudą Czarnecką pochodzącą z Mysłowic, urodzoną 6.11.1910 r.

W sierpniu wystąpił z podaniem do Śląskiej Izby Lekarskiej o przyznanie tytułu specjalisty chorób wewnętrznych i gruźlicy płuc.

3 września został powołany do służby sanitarnej i wraz ze Śląskim PCK opuścił Szpital w Chorzowie. Pełnił funkcję lekarza PCK w Działoszycach.

18 października wrócił do splądrowanego mieszkania w Chorzowie Starym. Natychmiast, bez wypowiedzenia, został usunięty z poprzednich stanowisk, jako Polak.

1 listopada Niemcy zajęli dwa największe pokoje, z trój-izbowego mieszkania prywatnego, oddając je do użytku pielęgniarkom z NSV (Nationalsozialistische Volkswohlfahrt-Narodowosocjalistyczna Ludowa Opieka Społeczna).

W listopadzie rozpoczął pracę jako praktyk ogólny w rejonie Chorzów Stary.

1940

W lutym uzyskał z KVD prawo leczenia członków Kas Chorych.

20 marca urodził się syn Krzysztof.

18 maja został aresztowany i wywieziony do obozu koncentracyjnego, zorganizowanego przez Niemców styczniu, w fabryce Schöna w Sosnowcu. Po sześciu dniach (24 maja), został zwolniony wraz z dr Edwardem Hanke i dr Antonim Leksem.

1943

19 września urodził się drugi syn, Andrzej.

1944

19 kwietnia został przymusowo przesiedlony z Chorzowa do Piotrowic (obecnie dzielnica Katowic), na ul. Piernackiego 229 - pod eskortą SD (Służba Bezpieczeństwa/ Sicherheitsdienst). Mieszkanie w Chorzowie Starym przejął Niemiec - Illig.

20 kwietnia został zatrudniony w Ubezpieczalni Społecznej w Katowicach na stanowisku lekarza rejonowego w Piotrowicach.

1945

1 lutego podjął pracę w Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Katowicach w charakterze lekarza rejonowego w Piotrowicach.

1946

11 maja urodził się trzeci syn, Grzegorz.

1948

16 marca został zaprzysiężony jako lekarz biegły przy Okręgowym Sądzie Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach.

Przyjął funkcję zastępcy Przewodniczącego Związku Zawodowego Pracowników Służby Zdrowia w Katowicach.

We wrześniu poddał się operacji kamicy nerkowej. Komplikacje pooperacyjne zmusiły do zaprzestania pracy w rejonie wiejskim z okolicy Piotrowic.

1949

15 lutego objął funkcję zastępcy dyrektora i ordynatora Oddziału dla Dorosłych Centralnej Wojewódzkiej Poradni Przeciwgruźliczej w Katowicach, przy ul. Dworcowej 17, gdzie pracował przez 7 lat, cztery godziny dziennie od 11^{30}-15^{30}.

1 listopada otrzymał dodatkowe stanowisko konsultanta w zakresie ftyzjatrii w Szpitalu Miejskim Nr 4 w Katowicach, przy ul. Francuskiej 20/24.Wymiar czasu pracy wynosił 4 godziny codziennie.

Rozpoczął pracę wykładowcy na Wszechnicy Radiowej przy Centralnej Wojewódzkiej Poradni Przeciwgruźliczej w Katowicach.

1951

W styczniu wygłosił cykl wykładów dla lekarzy na temat wskazań i przeciwwskazań do leczenia zabiegowego w gruźlicy płuc.

1 lutego przyjął funkcję przewodniczącego Lekarskiego Koła Naukowego działającego przy Szpitalu Miejskim Nr 4 w Katowicach.

3 września rozpoczął prelekcje w Lekarskim Kole Naukowym o patogenezie cholecystopatii.

1 października został wykładowcą chorób zakaźnych w Szkole Felczerskiej w Siemianowicach. Prowadził tam zajęcia dwa razy w tygodniu.

Zainicjował akcję scalania literatury medycznej rozproszonej w różnych zakładach leczniczych Katowic.

1952

W styczniu został aktywnym członkiem zarządu Polskiego Towarzystwa Ftyzjatrycznego w Katowicach.

3 marca prowadził wykład w Lekarskim Kole Naukowym przy Szpitalu Miejskim Nr 4 w Katowicach o komórce jako układzie energetycznym.

19 maja miał wykład w Lekarskim Kole Naukowym przy Szpitalu Miejskim Nr 4 w Katowicach pt. „Nerwizm – podstawowym rozdziałem patologii ludzkiej".

21 czerwca omawiał w Okręgowym Sądzie Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach problem przebiegu i podstaw orzecznictwa krzemicy płuc oraz krzemico- gruźlicy płuc.

W październiku rozpoczął prowadzenie wykładów z interny w Szkole Felczerskiej w Katowicach.

Został członkiem zarządu Rady Zakładowej przy Szpitalu Miejskim nr 4 w Katowicach.

Prowadził kurs dokształcający dla pielęgniarek z patologii w Szpitalu Miejskim nr 4 w Katowicach

1953

Był wykładowcą na rocznych kursach przygotowawczych do Państwowego Egzaminu dla pielęgniarek z patologii i chorób wewnętrznych. Zajęcia dydaktyczne kontynuował także w 1954 roku.

29 maja uzyskał specjalizację II stopnia z zakresu ftyzjatrii.

19 października miał wykład w Lekarskim Kole Naukowym przy Szpitalu Miejskim Nr 4 w Katowicach na temat psychiki w ujęciu Pawłowizmu.

1954

Zainicjował i prowadził cykliczne wykłady z zakresu ftyzjatrii na odprawach miesięcznych pielęgniarek pracujących w poradniach przeciwgruźliczych województwa śląskiego i opolskiego.

Był wykładowcą ftyzjatrii na kursie doskonalącym dla lekarzy wojskowych.

Podjął się wkładów w zakresie rtg - diagnostyki schorzeń płucnych na kursie dokształcającym dla lekarzy Poradni Przeciwgruźliczych w Opolu.

1 grudnia zatrudnił się w charakterze lekarza specjalisty w Poradni Przeciwgruźliczej dla Szkół Wyższych w Katowicach, w wymiarze trzech godzin dziennie.

1955

17 stycznia został odznaczony Medalem 10-lecia Polski Ludowej.

1 listopada otrzymał dodatkowe, półetatowe stanowisko kierownika Oddziału Głównej Biblioteki Lekarskiej w Katowicach.

4 grudnia dokonał uroczystego otwarcia Oddziału GBL w Katowicach.

1956

1 sierpnia przeszedł do pracy w II Miejskiej Przychodni Przeciwgruźliczej w Katowicach, którą sam zorganizował. Działał w niej do przejścia na emeryturę.

1957

9 kwietnia powiększył o 95 m^2 lokal katowickiego Oddziału GBL w Warszawie pozyskując pomieszczenie zwolnione przez Wojewódzki Komitet Wychowania Fizycznego w Katowicach, przy ul. Warszawskiej 6.

1967

9 lutego zmarła żona, Łucja w wieku 57 lat. Pochowana została na cmentarzu Parafialnym w Piotrowicach, wraz z synem Grzegorzem (11.5.1946-7.04.2009) oraz synową, Bożeną (12.11.1950-22.11.2002), żoną Grzegorza [Sektor KE, nr 141].

1970

15 stycznia przyłączył do lokalu bibliotecznego kolejne pomieszczenie o powierzchni 30 m^2. Dzięki temu siedziba Oddziału GBL w Katowicach zwiększyła się do 262 m^2.

1973

Sprawozdania z działalności biblioteki lekarskiej zarejestrowały jego poważne osiągnięcia i to zarówno w zakresie pomnażania zbiorów, jak i stałego zwiększania liczby czytelników, udostępnionych im dokumentów oraz wprowadzania nowych form i metod pracy.

1974

W styczniu przeszedł na emeryturę.

1980

Zmarł 11 sierpnia w Piotrowicach, w wieku 74 lat. Pochowany został na Cmentarzu Parafialnym w Piotrowicach, przy ul. Armii Krajowej [sektor KA, nr 39].

Bibliografia

Archiwum Głównej Biblioteki Lekarskiej (GBL) w Warszawie. Teczka personalna Adama Parlińskiego (1906-1980)

Archiwum Śląskiej Izby Lekarskiej (ŚIL) w Katowicach: Teczka personalna Adama Parlińskiego (1906-1980)

Brożek Krzysztof: Biblioteka im. dra med. Józefa Rostka Towarzystwa Lekarzy Polaków na Śląsku. *Pro Medico* 1998 8 (38) s. 21

Brożek Krzysztof: Dziewięćdziesiąt lat tradycji Śląskiego Towarzystwa Lekarskiego (1908-1951). *Annales Academiae Medicale Silesiensis* 1998 (36/37) s. 9-17

Brożek Krzysztof: Główna Biblioteka Lekarska (GBL). Pro Medico 1995 6 (10) s. 17

Brożek Krzysztof: Józef Rostek 1859-1929. Katowice: Katowickie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne "Prodryn" 1982 s. 15

Brożek Krzysztof: Losy polskich lekarzy z Górnego Śląska i Śląska Cieszyńskiego w latach 1939-1945. W: Losy inteligencji śląskiej w latach 1939-1945 / pod red. Zbigniewa Kapały. Bytom: Muzeum Górnośląskie 2005 T. 2 s. 93-119

Brożek Krzysztof: Maksymilian Wilimowski, lekarz, działacz niepodległościowy i społeczny (1886-1951). Katowice: Katowickie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne 1984 s. 19

Brożek Krzysztof: Parliński Adam. *Pro Medico* 1995 6 (13) s. 18

Brożek Krzysztof: Parliński Adam. W: Chorzowski słownik biograficzny. Edycja nowa. T. 2 / pod red. Zbigniewa Kapały. Chorzów: Muzeum w Chorzowie 2008 s. 315-316

Brożek Krzysztof: Polscy lekarze na Górnym Śląsku i Śląsku Cieszyńskim od końca XIX do połowy XX wieku. Katowice: „Śląsk" Wydawnictwo Naukowe 2009 s. 277-278

Brożek Krzysztof: Polska medycyna na Górnym Śląsku w latach międzywojennych i podczas okupacji hitlerowskiej. *Annales Academiae Medicale Silesiensis* 2001 (48/49) s. 53-69

Brożek Krzysztof: Polskie stowarzyszenia lekarskie 1805-1951. Warszawa: Polskie Towarzystwo Lekarskie 2005 s. 26, 50, 55, 95

Gabszewicz Jadwiga: Burza się zbliża (fragment pamiętnika). *Archiwum Historii Medycyny* 1960 23 (4) s. 489-511

Gierlotka Stefan: Piotrowice Śląskie: monografia dzielnicy miasta Katowice. Wyd. 2 popr. i uzup. Katowice: „Śląsk" Wydawnictwo Naukowe 2002 s. 107

Hanke Edward: Trudy i oczekiwania. Wspomnienia lekarza. Warszawa: Czytelnik 1965 s. 340, 343

http://gazetamyslowicka.com/historia/2011/09/gornoslaska-spolka-bracka-w-myslowicach/

Kierzek Andrzej: Recenzja książki Krzysztofa Brożka „Polscy lekarze na Górnym Śląsku i Śląsku Cieszyńskim od końca XIX do połowy XX wieku". *Przegląd Lekarski* 2014 71 (2) s. 115-116

Komunikat Śląsko-Dąbrowskiej Izby Lekarskiej. *Śląska Gazeta Lekarska* 1946 2 (6) s. 61

Korzon Danuta: Oddział Głównej Biblioteki Lekarskiej w Katowicach. *Biuletyn GBL* 1993 39 (348) s. 93-96

Korzon Danuta: Z działalności Oddziału Głównej Biblioteki Lekarskiej w Katowicach. *Medicus* 1992 3 (2/9) s. 30-32

Moska Dionizy: Działalność społeczna i narodowa lekarzy i farmaceutów w latach okupacji na Górnym Śląsku. *Archiwum Historii Medycyny* 1972 35 (1/2) s. 159-164

Moska Dionizy: Postawa lekarzy i farmaceutów polskich na okupowanym Górnym Śląsku. *Przegląd Lekarski* 1972 29 (1) s. 63-71

[Nekrolog - dr Adam Parliński 1906-1980]. *Dziennik Zachodni* nr 174 z dnia 13 sierpnia 1980 roku

[Nekrolog - dr Adam Parliński 1906-1980]. *Dziennik Zachodni* nr 175 z dnia 14 sierpnia 1980 roku

Parliński Adam: Sprawozdanie z działalności Oddziału Głównej Biblioteki Lekarskiej w Katowicach. *Biuletyn GBL* 1970 19 (10) s. 693-695

Parliński Adam: Uwagi o leczeniu para-aminobenzenosulfamidem schorzeń paciorkowcowych a w szczególności w płonicy. Praca doktorska. *Nowiny Lekarskie* 1939 60 (9) s. 271-273; 10 s. 294-300; 11 s. 349-354. Toż w odbitce. Poznań 1939 s. 41. (sygn. BUW 26 373; GBL 216183)

Parliński Adam: Z działalności Oddziału Katowickiego Głównej Biblioteki Lekarskiej. *Biuletyn GBL* 1965 14 (12) s. 1005-1006

Pigoń Edward: Oddziały terenowe Głównej Biblioteki Lekarskiej. *Biuletyn GBL* 1995 41 (351) s. 33-37

Rocznik lekarski Rzeczypospolitej Polskiej na 1936 rok. Urzędowy spis lekarzy. Warszawa: Naczelna Izba Lekarska 1936 szpalta 124-125

Rocznik lekarski Rzeczypospolitej Polskiej na 1938 rok. Urzędowy spis lekarzy. Stan rozmieszczenia lekarzy z dnia 15 maja 1938 r. Rok wydawnictwa 3. Warszawa: Naczelna Izba Lekarska 1938 szpalta 69

Rocznik lekarski Rzeczypospolitej Polskiej na rok 1948, zawierający spis lekarzy, lekarzy dentystów i farmaceutów oraz wykaz najważniejszych uzdrowisk polskich / pod red. Stanisława Konopki. Warszawa: Lekarski Instytut Naukowo-Wydawniczy 1949 szpalta 339

Spis fachowych pracowników służby zdrowia zatwierdzony i zalecony do użytku służbowego przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej. (1964). Oprac. zespół Tadeusz Jamrozik, Karol Piskozub, Zygmunt Popławski i in. Wyd.2 popr. i uzup. Warszawa: PZWL s. 261 (toż. Wyd.1, 1961 s.210)

Spis lekarzy, lekarzy – specjalistów, lekarzy dentystów, techników dentystów, położnych, szpitali, aptek, kas chorych, ośrodków zdrowia i zakładów opiekuńczych województwa śląskiego (1939). Katowice s. 10, 14

Woźniewski Zbigniew: Rozprawy na stopień doktora medycyny polskich wydziałów lekarskich: okres międzywojenny. Warszawa: PZWL 1969 s. 55